

Ob koncu leta 1943 je razvoj osvobodilnega gibanja na Štajerskem zaostajal za drugimi slovenskimi pokrajinami, ki so imele že osvobodjena ozemlja. Vrhovni komandant NOV in PO je sredi novembra 1943 prvič predlagal, naj bi ena od partizanskih skupin v predvideni nemški ofenzivi delovala v smeri proti Štajerski in naj bi se združila s hrvaškimi enotami v (Hrvatskem) Zagorju.

Po privolitvi vrhovnega štaba je glavni štab NOV in PO za Slovenijo določil za pohod na Štajersko 14. divizijo, ki je imela bogate izkušnje v borbah proti sovražnikom in prekaljene borce. Njena naloga je bila mobilizacija in okrepitev osvobodilnega gibanja na Štajerskem, Koroškem in v Prekmurju do spomladi 1944, ko je bilo pričakovati konec nemške moči. Dva poizkusa preboja partizanskih enot na Štajersko sta za-

ne, sledil je dvodnevni odmor v osvobojeni Čazmi.

Zaradi ustaške ofenzive se je zavlekel drugi del pohoda od Kalnika do Sotle, skozi Hrvatsko Zagorje. Zvečer 6. februarja 1944 so enote 14. divizije v največjem redu pri Sedlarjevem prekorčili Sotlo čez plavajoči most, ki so ga naredili hrvaški terenci s pomočjo borcev 2. bataljona Tomšičeve brigade. Prehod so varovali bataljoni Šercerjeve brigade. Nemci so bili presenečeni, ko so obmejni cariniki obvestili posadko v Podčetrtku, da so srečali partizanske kolone. Pri vasi Buče je prišlo do manjših spopadov s preplašenimi Kočevarji, nato so borci NOV pognali v beg še bojno skupino 30 nemških vojakov. Glavnina divizije je 7. februarja zasedla obrambne položaje na južnih pobočjih gozdnatega Žusma. Nemci niso takoj reagirali na poročila o veliki

Proizvodnja slovenskih železarn v letu 1981

Prvo leto srednjeročnega plana razvoja in proizvodnje za obdobje 1981—1985 je za nami. Leto dela, povezanega z vrsto težav in ovir, izmed katerih je nekatere uspelo premagati, druge so vsaj v preteklem letu ostale nepremoščene. Lahko trdimo, da je bilo leto 1981 težje kot kot prejšnje 1980. leto in vendar je znašala proizvodnja za tržišče v delovnih organizacijah SOZD Slovenske železarne v preteklem letu 18.031 ton več kot leta 1980, torej uspeh. Planirane količine v letnem planu blagovne proizvodnje pa niso bile dosežene. Kar 24.266 ton gotovih izdelkov je zmanjkalo za dosego z letnim načrtom postavljenega cilja. Ko pregledujemo dosežene rezultate dela za preteklo leto, je najvažnejše to, koliko je znašala proizvodnja za prodajo in kakšne kakovosti je bila proizvedena roba, saj v tem je tudi vsebina poslovnega uspeha.

Ko presojamo uspehe in neuspehe za leto 1981, bi bilo napačno primerjati samo z letom 1980 in je vprašljivo, če je ta primerjava sploh umestna. Pravilna bi bila, če se osnovni pogoji dela in sredstev za delo ne bi menjali. Ko smo načrtovali letni plan, smo morali trezno oceniti tudi pogoje dela, nove zmogljivosti in vse druge pogoje načrtovane proizvodnje. Postavljeni cilji iz letnega plana pa v mnogih primerih niso bili doseženi in s tega vidika ocenjene rezultate proizvodnje lahko smatramo za neuspešne. Oglejmo si jih malo pobliže.

Proizvodnja surovega železa

Zadnjih deset let, oziroma odkar smo združeni v SOZD SŽ, še nismo dosegli tolikšne proizvodnje surovega železa. Letni načrt je bil izvršen 103%. Na jeseniških plavžih so v posameznih redkih letih izdelali sicer že več surovega železa kot lansko leto, vendar so uspešno presegli letni plan za 4%. Štarska elektrodukcijaska peč je tudi dobro obratovala in brez daljših okvar, tako da so ravno izpolnili letni plan. Ker se je dobro delo v obeh železarnah ujelo v istem letu, smo dosegli tudi sorazmerno visoko proizvodnjo. Podrobnejša analiza porabe koksa, električne energije, stroškov vzdrževanja in ovrednotenje drugih dejavnikov, ki vplivajo na stroške proizvodnje, šele daje pravo sliko uspešnosti dela, a sama proizvodnja je bila dobra. Ne morem pa mimo tega, da imamo že v Jugoslaviji, v Zenici, plavž, ki lahko sam proizvede letno nad 1 milijon ton surovega železa, da drugih po svetu z večmilijonsko proizvodnjo niti ne naštevam. Že zeniška zmogljivost je petkrat večja od lanske proizvodnje v SŽ.

Proizvodnja surovega jekla

Za dosego letnega plana je zmanjkalo kar 7% proizvodnje jekla in celo 8.291 ton je bila proizvodnja nižja kot leta 1980. Od leta 1974, ko je znašala proizvodnja jekla prvič nad 700.000 ton in je bilo pro-

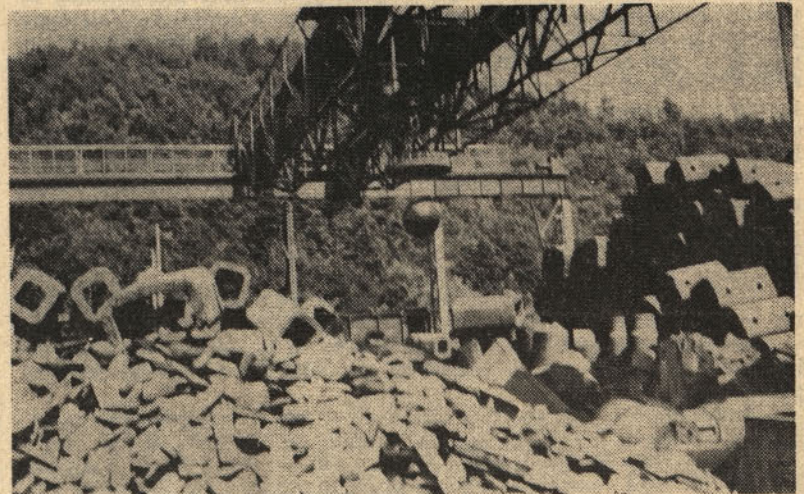
(Nadaljevanje na 2. strani)

Zgodovinski pohod XIV. divizije

radi močnih sovražnikovih sil ob Savi propadla. Zdaj se je 14. divizija pod Gorjanci preuredila in temeljito pripravila na pohod. Dne 6. januarja 1944 je s Suhorja krenila po osvobojenem ozemlju Bele Krajine na svoj zgodovinski pohod na Štajersko. Zaradi stroge tajnosti pohoda in večjih možnosti za njegov uspeh se je usmerila na hrvaško ozemlje. S Tomšičevo brigado v predhodnici so se brigade razvrstile v kolono in v ugodnem vremenu izvedle nočni marš do Sv. Jane nad Jastrebarskim. Ob prečkanju ceste in železniške proge Zagreb—Karlovac so se zapletli v spopad z ustaškimi enotami in po triurnem boju razbili obe zase-di; tako je bila pot čez obe komunikaciji prosta. Med prvimi žrtvami je padel tudi komandant Šercerjeve brigade Jakob Rihar-Jaka. Izredno naporna je bila pot preko blatnega Turropolja. Tu je prišlo že do povezave s hrvaškimi partizani in narodnosvobodilnimi odbori. Napadli pa so jih oddelki Čerkezov in bili odbiti. Zjutraj 14. januarja so domačini v dveh velikih čolnih prepeljali čez Savo, ki je pomenila veliko oviro, celotno divizijo. Vrstili so se naporni nočni marši in prehod čez železniško progo Zagreb—Slavonski Brod in po osvobojenem ozemlju Moslavi-

partizanski enoti. Divizijo so sprva podcenjevali, potem so jo skušali obkoliti in zasedli so cesto Pilštajn—Slivnica, Slivnica—Loka p. Žusmu in Podčetrtek—Bistrica ob Sotli. Partizanske enote so vse zasede razbile in v noči na 8. februar se je 14. divizija kot celota prebila na Bohor. Miru pa še ni bilo. Partizani so tolkli po nacistih, ki so se vse bolj pripravljali na uničenje partizanske »bande«. Reš so preperečili pot z Bohorja na sever. Zato pa je Štirinajsta divizija izvedla napad na rudnik v Senovem, največjo vojaško akcijo na svojem pohodu. V hudem snežnem metežu se je divizija potem zapletala v borbe z Nemci na svojem pohodu proti zahodu. Pri prehodu čez potok Gračnicó so borci doživeli nekaj neverjetnega. Zločinski hitlerjevi vojaki so na pohodu proti partizanskim enotam poslali na čelo kolone živi zid šolarjev kot svojo zaščito. Za hip so partizani oklevali, nato pa zaklicali otrokom, naj zbežijo in udarili po nacističnih vampirjih. Štirin ranjenim otrokom so nudile pomoč divizijske bolničarke. V soteski Gračnice je padel komandant Šercerjevega bataljona Ilija Badovinac, kasneje na umiku pa še politkomisar Martin Srbčič-Miha.

(Nadaljevanje na 3. strani)

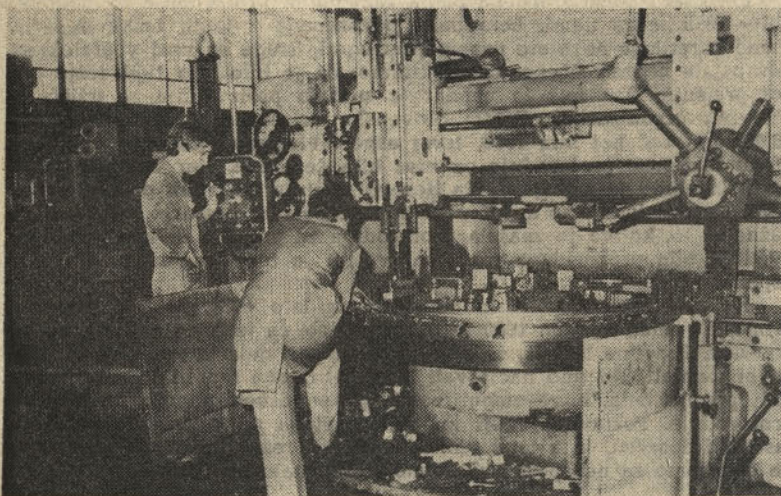
Priprava vložka

(Nadaljevanje s 1. strani)

izvedeno 764.000 ton jekla, je bila dosežena največja proizvodnja leta 1975 in to 796.000 ton; od takrat dalje je bila nižja proizvodnja od lanskoletne samo še leta 1979. Vsa zadnja leta smo si želeli in prizadevali, da bi presegli 800.000 ton, a vse doslej docela brezuspešno. V jeklarni Železarne Jesenice so v dobrih letih izdelali za celo mesečno proizvodnjo več jekla kot v lanskem letu in prav toliko ter še nekaj več so zaostali za letnim planom. Kar v obeh jeklarnah na starih SM pečeh in v elektrojeklarni so dosegli le 92% letnega načrta. To, da v elektrojeklarni niso izdelali toliko jekla kot leta 1980, je razumljivo, saj dober mesec niso obratovali zaradi montaže odpraševalne naprave. V SM jeklarni so stare peči in težave z ognjevzdržnim materialom ter delovno silo; kljub temu kaže tudi decembrska proizvodnja, da bi se dalo napraviti nekaj več. V Železarni Ravne so dosegli 98% letnega načrta in skoraj 3.000 ton manj kot leta 1980. Težave so z vložkom, delovno silo in ferolegurami, tako da je bil mogoče kvalitetni program še bolj ogrožen kot doseženi količinski. V Železarni Štore so imeli okvaro transformatorja na novi električni obločni peči in rezultati zadnjih mesecev kažejo, da bi verjetno, če te okvare ne bi bilo, vsaj dosegli letni načrt. V decembru, ko so dosegli najboljšo mesečno proizvodnjo, so mesečni načrt presegli celo za 6%.

Za leto 1982, ki bo stabilizacijsko še bolj poudarjeno kot je bilo preteklo leto, lahko pričakujemo, da težav ne bo nič manj. Pomislite, kar 27.675 ton jekla bo treba izdelati več kot lani, da bi končno le prilezli preko teh, kot uročenih 800.000 ton. Proizvodne zmogljivosti so dane, le kakšna ovira bo preprečila v letošnjem letu doseči ta cilj?

Pozorno spremljanje obdelave

Blagovna proizvodnja

Boljša oskrbljenost z nabavljenim vložkom je omogočila višjo blagovno proizvodnjo od leta 1980, čeprav je bila proizvodnja jekla manjša. Letni načrt so dosegli med železarnami le v železarni Ravne in približno prav tolikšno blagovno proizvodnjo kot leto poprej. Železarni Jesenice in Štore sta dosegli po 97% izvršitve letnega načrta, tako da znaša skupna izvršitev za vse tri železarne 98%.

Med predelovalci žice, pri katerih je dosežena letna proizvodnja pri vseh precej večja kot leta 1980, skupno kar za 5%, so dosegli letni plan proizvodnje le v Plamenu. Pri vseh drugih so izdatni zaostanki: pri Verigi 3%, pri Tovilu 5% in v Žični celo 25%. Skupni podatek za predelovalce žice znaša 88% plana ob poznanih vzrokih. Ponekod gre tudi za prezahteven načrt v odnosu na dane pogoje možnosti prodaje in oskrbljenost z vložkom. Napredek nasproti prejšnjemu letu je torej pri vseh, izvrševanje letnega plana pa slabo.

Kupci imajo gotove precej pripomb, saj je bila lani pretežna količina načrtovane blagovne proizvodnje že v naprej prodana. Ko gledam rezultate po grupah proizvodov, da že ta groba slika slutiti, da je bilo marsikaj kaj narobe. Sivega in specialnega surovega železa so prodali blizu 2.000 ton manj, kot je znašal načrt.

Toplo valjanega jekla je bilo 3% manj od načrtovane količine in precej zaostanka, okoli 7.400 ton, je samo pri polizdelkih. Valjanega paličastega jekla je dobilo tržišče 2% več od predvidevanj letnega načrta, s tem da je znašala proizvodnja v železarni Ravne 113% načrta, v železarni Štore pa 96% in pri slednji je to predvsem posledica izpada v proizvodnji jekla.

Pri valjani žici znaša doseganje letnega načrta v železarni Jesenice 83%, kar je sicer okoli 4.700 ton več kot leta 1980, a 5.400 ton manj od plana. To je gotovo vplivalo tudi na oskrbljenost predelovalcev z valjano žico.

Čeprav je bila proizvodnja debele pločevine nekoliko zadrževana z ozirom na težave oskrbe z vložkom, je bila sicer manjša kot leta 1980, a le 11% nad planirano količino.

Da je znašala proizvodnja srednje in tanke pločevine le 82% plana, je bolj rezultat slabega povpraševanja kot proizvodnih pogojev.

Nova kovaška linija v železarni Ravne se je odrazila tudi v proizvodnem rezultatu, saj so izdelali za prodajo kar 18% več, kot so planirali.

Proizvodnja jeklovlekov je bila v vseh treh železarnah nad planirano, v Štoreh celo 15% in skupna izvršitev za SŽ znaša 106%.

Vlečene žice je bilo izdelano blizu 1.860 ton manj od načrtovanih količin, od tega zaostanka odpade skoraj 1.800 ton na Železarno Jesenice.

Tudi letni plan hladno valjanih trakov in pločevine je bil realiziran le s 93%. Bolj kot količinski zaostanek je pomembno zaostajanje v kvalitnem pogledu, ker delež nerjavnih kvalitet izdatno zaostaja za načrtovano količino, pa tudi dinamiko kvalitete bi se dalo prodati izdatno več, kot znaša proizvodnja.

Livarne so presegle načrt v vseh skupinah izdelkov, ki jih spremljamo v mesečnih biltenih. S tem pa še ni rečeno, da so dobavili vse naročeno in dogovorjeno, kar velja seveda tudi za druge skupine izdelkov, pri katerih je navedeno, da je plan dosežen in presežen.

Pri vseh izdelkih finalizacije v železarnah, razen pri strojih in strojnih delih železarne Ravne, opažamo isto kot že leta nazaj, da letni plan ni bil izvršen. Lani ni bilo mogoče nič bolje od leta 1980, vendar ne povsod.

Žičnih izdelkov so proizvedli v železarni Jesenice približno 170 ton manj kot leto poprej, raznih izdelkov finalizacije iz pločevine in hladno oblikovanih profilov pa okoli 450 ton več, čeprav plana niso izvršili.

Strojev in strojnih delov so proizvedli v letu 1981 kar blizu 1.350 ton več kot poprej, v železarni Štore pa 500 ton manj, pri čemer tudi letnega načrta niso izvršili.

Proizvodnja vzmeti je bila v Železarni Ravne načrtovana celo nekaj niže kot je bila izvršitev leta 1980, plan so pa dosegli 95%.

Proizvodnja pnevmatskega orodja v železarni Ravne je bila načrtovana približno na ravni izvršitve prejšnjega leta, plan pa so dosegli 93%.

Rezilnega orodja so proizvedli še nekaj več kot leta 1980, vendar so zaostali 8% pod načrtovano količino.

Traktorjev so izdelali v železarni Štore blizu 1.000 manj kot leta 1980 in so zaostali 29% za načrtovanim številom.

Če pogledamo še rezultate pri predelovalcih žice po grupah proizvodov, vidimo, da je bila proizvodnja pri večini izdelkov izdatno večja kot leta 1980, razen pri kovinskih vijakih v Plamenu, lesnih vijakih v Verigi, zakovicah v Tovilu, odkovkih v Plamenu in Verigi ter žičnih pletivih in vzmeteh ter nekaterih drugih proizvodih v Žični. Izvršitev letnega plana je dokaj pestra in zbirni podatek, da je letni plan blagovne proizvodnje dosežen 88%, kaj malo pove. V tem je bila namreč planirana proizvodnja vijakov izvršena 103%, matic 103%, zakovic 131%, razcepki 169%, žičnikov več kot dvojna količina od načrtovanih 68 ton. Tisti izdelki pa, ki predstavljajo največje količine, ne kažejo ugodnih podatkov: pri verigah je skupna izvršitev 92%, pri sitih v Žični 66%, pri pletivih 80% in varjenih mrežah 79%.

Zakaj ni bil izvršen letni načrt proizvodnje?

Pri predelovalcih se močno odraža na proizvodnjo stanje povpraševanja na tržišču in seveda oskrbljenost z vložkom.

Poleg vseh zastojev, pomanjkanja delovne sile, ali še bolj prekomerne odsotnosti, težav z vložkom, velikokrat težav z uvozom in ne vem, kaj vse lahko še navedem v opravičilo, je nekaj prav gotovo res: investicije, načrtovane v razvojnih programih, se zdaleč ne izvajajo po predvideni dinamiki. Vse kaže, da za investicije ni bilo v letu 1981 porabljenih niti polovica načrtovanih sredstev. Največjo prepreko predstavljajo restrikcije za uvoz opreme. Neposredne posledice zavlačevanja in odložitve investicij se razumljivo odražajo na proizvodnji, ker ni novih, predvidenih zmogljivosti. Vplivajo pa tudi na zastoje obstoječih naprav, predvsem tam, kjer je predvideno, da bodo nove naprave nadomestile stare in zaradi tega se v vdrževanje vlaga manj pozornosti in sredstev. Podrobneje vas bomo o izvrševanju investicij obvestili kasneje, ko bomo dobili celoten pregled o poteku in realizaciji v letu 1981.

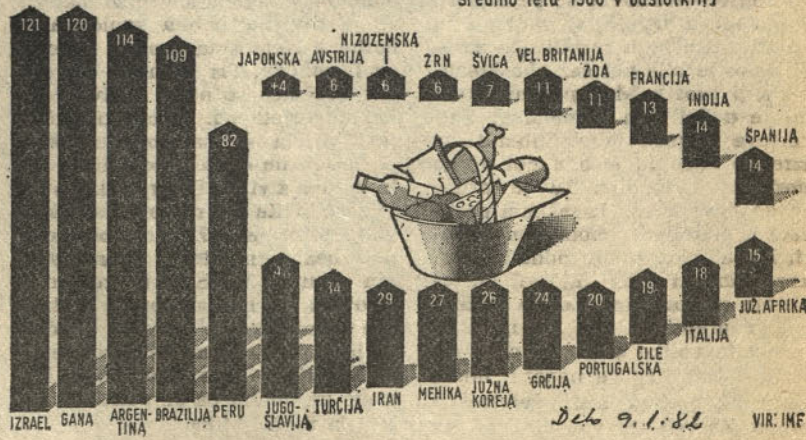
Zaključek

Kar zadeva proizvodnjo in primerjavo z doseženimi rezultati v letu 1980, je dejstvo, da je bila v letu 1981 proizvodnja približno na isti ravni in v predelavi celo boljše, ob nekoliko težjih pogojih. K sorazmerno dobri proizvodnji za tržišče je prispevala velik delež boljše oskrbljenost z vložkom. Pri izvršitvi letnega plana pa ne moremo biti zadovoljni z rezultati, ker so zaostanki pri večjih izdelkih preveliki in so posledica nepredvidenih okvar ali drugih opravičljivih vzrokov, neopravičljivih vzrokov ali pa nepravilnih predvidevanj.

Milan Marolt

Kako je rasla inflacija

(primerjava med sredino leta 1981 in sredino leta 1980 v odstotkih)

(Nadaljevanje s 1. strani)

V hudem mrazu in snežnem me-
težu je divizija v noči na 13. fe-
bruar nadaljevala pohod med La-
škim in Jurkloštroj čez Hom ter
čez Lahomnico. Ponoči so se bri-
gade razmestile v krajih Vrh,
Olešče in Kanjuce. Z dolgim noč-
nim maršem se je divizija uspe-
la umakniti obkolitvi pri Lazišah. S
Tomšičevo brigado v predhodnici
se je kolona Štirinajste pomikala
v noči na 14. februar proti cesti
Štore—Šentjur in proti jutru pre-
šla na Opoki železniško progo in
cesto, minirala železniško progo,
da je iztirilo nekaj vagonov nem-
škega vlaka in nadaljevala pohod
skozí zasnežene gozdove proti
Dramljam, kjer se je vdala posad-
ka žandarmerije in vermanov. Zju-
traj 14. februarja je v Dramljah
znova zadonela partizanska pesem.
Pot je divizija nadaljevala k za-
selkom na Gornjem Jesenku. Tu
so se borci po dolgem času najedli
in napili. Po počitku na Zgornjih
in Spodnjih Slemenah ter v Kladju
je sledil dolg marš do južnega po-
bočja Konjiške gore. Tu so jih
nemške enote hotele obkoliti in
boji so divjali do večera. V noči
na 15. februar se je divizija prebila
v ožji okoliš Lindeka. V noči na
16. februar je bila divizija zopet
obkoljena z močnimi nemškimi si-
lami.

Sledila je težka pot na Paški
Kozjak, kjer so izčrpani borci po
kmetijah prebili miren dan. V ne-
prestanih bojih so nadaljevali pot
in šele proti jutru 18. februarja
s silovitimi juriši izborili vrzel v
strnjene nemške položaje. Štirje
bataljoni so se prebili na Pohorje,
glavnina divizije z ranjenci, bol-
niki in pratežem pa se je usmerila
proti vrhu Basališča. Koloni z ra-
njenci in pratežem so nemški vo-
jaki zadali hude izgube. Po preu-
reditvi so nemške operativne enote
naredile nov obroč okoli Štirinaj-
ste. Partizanska zaščitnica je odda-
la ranjence po hišah kajzarjev,
vendar so bili izdani in so jih
Nemci, razen enega, kruto pobili.
Na pohodu do Plešivca je umrlo
več hudo ranjenih borcev, mnogo
jih je v hudem mrazu zmrznilo. Po
neprestanih hudih bojih se je glav-
nina razporedila na Graški gori.
Tu so se odvijali najhujši boji in
v spomin na te strahotne boje Šti-
rinajste je dobila Graška gora na-
ziv »gora jurišev«. Tu je padel ko-
mandant bataljona Šerčerjeve bri-
gade Lado Mavsar-Ronko; drobce
mine je smrtno ranil člana kultur-
niške skupine, kiparja Janeza
Weissa-Belača. Teško je opisati
strahotno trpljenje borcev Štiri-
najste, velika junaštva in žrtvova-

nja. V bojih je bil ranjen namest-
nik polit-komisarja glavnega štaba
Slovenije Viktor Avbelj-Rudi, pa
tudi politikomisar Bračičeve bri-
gade Franc Šlajpah-Aki, ki je kasne-
je umrl. Pri Zavodnjah je padel
pesnik Karel Destovnik-Kajuh. Hu-
do ranjenega člana kulturniške
skupine Cveta Marolta-Spika, glas-
benega avtorja himne Štirinajste
divizije, so Nemci ujeli in ga ka-
sneje kot talca ustrelili. Kdo bi
opisal vse boje, ki so se nadalje-
vali v Belih vodah, Ljubnem, Sol-
čavi.

Sovražnikova ofenziva se je kon-
čala šele 25. februarja. V 22-dnev-
nih neprestanih bojih je divizija
izgubila 360 borcev, ranjenih pa je
bilo okrog 200 borcev. Nemci so
uradno razglasili, da so divizijo
razbili, uničili, celo proslavljali so
zmago nad »banditi« XIV. divizije.
Dne 28. februarja je bila divizija
podrejena štabu IV. operativne co-
ne. V dne 22. in 23. marca 1944
se je na Graški gori in v Završah
znova zbrala vsa divizija, razen
Tomšičeve brigade.

Kljub hudim bojem v najtežjih
pogojih se je XIV. divizija obdrža-
la, s svojo izvirno partizansko tak-
tiko in izrednim junaštvom borcev
je nadomestila nemško premoč v
vojaštvu in tehniki.

Ob koncu narodnoosvobodilne
borbe so borci brigad Štirinajste
skupno s 3. jugoslovansko armado
zajele pretežni del von Löhrove
balkanske armadne skupine E,
skupaj s kvasilniškimi formacijami.
Štirinajsta je zasedla ozemlje
vzhodne Koroške od Velikovca do
Borovelj, z dravskimi mostovi
vred. Šerčerjeva in Bračičeva bri-
gada sta 13. maja 1945 vkorakali v
Celovec.

Za svoje zasluge je bila 14. divi-
zija dne 29. novembra 1951 progla-
šena za proletarsko divizijo.

Prihod Štirinajste na Štajersko
je pomenil, poleg presenečenja o-
kupatorski oblasti in vojaških po-
veljnikov, okrepitev enot NOV,
poleg tega pa tudi kadrovske okre-
pitev s prekaljenimi borci in sta-
rešinami. Prekrižala je račune na-
dutih okupatorjev, dvignila zavest
tlačnih in mučenih; nastopilo je
namreč obdobje ofenzivnega boje-
vanja, jačanja enot NOV in poli-
tičnega delovanja, kar je še poseb-
no veliko pomenilo v tistih težkih
letih poniževanja in uničevanja
slovenskega življa. NOV je prid-
bivala vedno nove borce. S svoji-
mi zmagami v krvavih borbah je
Štirinajsta divizija v vsem izpol-
nila svoje zahtevne naloge v naj-
težjih pogojih in je najbolj častno
opravila svoje poslanstvo.

R. U.

Skupščina v Beogradu je 2. av-
gusta 1921 sprejela zakon o zaščiti
javne varnosti in reda v državi,
tako imenovano Obznano, ki je bi-
la naperjena proti komunistom. Že
dan poprej je vlada razveljavila
komunistične mandate v skupščini.
V smislu tega zakona je morala
KP Jugoslavije dokončno, to je za
ves čas trajanja kraljevine, v ile-
galo. Vladajoča buržuazija je že v
času ustanovitve Socialistične de-
lavske partije Jugoslavije (komu-
nistov) poskušala, da onemogoči
njen nadaljnji razvoj in delo. Že
v začetku aprila 1919 so aretirali
člane CK partije. Tudi prvomaj-
ske manifestacije so bile prepove-
dane. Z odredbami Obznane sta bi-
bili popolnoma prepovedani komu-
nistična agitacija in propaganda,

prepovedano je bilo delovanje ko-
munističnih organizacij in izhaja-
nje njihovih časopisov, zaprli so
prostore teh organizacij; prepove-
dane so bile vse manifestacije in
demonstracije v času zasedanja
Ustavotvorne skupščine. Iz službe
so bili odpuščeni vsi, ki so kakor-
koli sodelovali s KPJ. Kmalu po
objavi Obznane so zaprli vse pro-
store partijskih in sindikalnih or-
ganizacij pod njihovim vplivom,
je bila konfiskirana njihova lastni-
na, pozaprli so čez 10.000 ljudi.

Obznana je bila logično nada-
ljevanje naporov kapitalistično-
veleposestniških krogov v borbi
za razbijanje revolucionarnega de-
lavskega gibanja v novi državni
skupnosti.

Povzetek rezultatov poslovanja januar - december

V obdobju januar—december 1981 je bilo na nivoju DO proizve-
denih 328.072 ton gotovih proizvodov, kar je za 5,4 % manj, kot je bilo
predvideno v letnem planu.

Planirano količino so v največji meri presegle v TOZD jeklovlek
(i = 114,7 %) za 1.412 ton. Največji zaostanek beležimo v TOZD ener-
getika pri proizvodnji gorilnikov (i = 29,4 %).

Primerjava z razdobjem januar—december 1981 nam pokaže, da
je bilo skupno proizvedenih 328.072 gotovih proizvodov, kar je za
11.104 ton več kot v letu 1980 (316.968 ton).

Nižjo proizvodnjo od lanske zasledimo v: TOZD valjarne II
(i = 98,2 %) za 1.910 ton, TOZD livarna I (i = 97,7 %) za 517 ton, TOZD
energetika (i = 68,8 %) za 24 kom. gorilnikov, TOZD tov. traktorjev
(i = 81,1 %) za 1.011 kom. traktorjev, TOZD MO (i = 88,6 %) za 482
ton obdelane litine in obdelanih valjev.

Največji presežek nad lanskoletno proizvodnjo je ustvaril: TOZD
elektroplavž (i = 115,4 %) za 6.423 ton, TOZD jeklovlek (i = 112,8 %) za
1.247 ton, TOZD livarna II (i = 106,0 %) za 454 ton, TOZD valjar-
na I (i = 105,8 %) za 1.516 ton, TOZD jeklarna (i = 103,7 %) za 3.891
ton, TOZD MO pogonski sklopi za 9 kom.

Na nivoju DO je bil za obdobje januar—december 1981 evidenti-
ran izmeček v višini 3.532,0 ton, kar je vrednostno 159.077.700,00 din
ali 7,5 % manj od planirane vrednosti. V obdobju januar—december
1980 je bil evidentiran izmeček v višini 3.136,6 ton, katerega vred-
nost je znašala 99.954.400,00 din, ali 18,8 % manj od planirane vredno-
sti.

Največji izmeček v tem obdobju se je pojavil v TOZD jeklovlek 93,3 % od planiranega, kar je vrednostno 5.187.600,00 din in znaša 155,1 tone.

Najmanjši izmeček od planiranega je v TOZD valjarna I 37,1 %, kar je vrednostno 2.849.900,00 din in znaša 147,2 tone.

Skupna količina odpadka je znašala 24.813,3 ton, kar je za 2,7 % manj od planirane količine. Leta 1980 pa je bila količina odpadka 23.068,3 tone ali 7 % manj od planirane količine.

Največ odpadka glede na planirano količino odpadka v letu 1981 je bilo v TOZD valjarne I 109,3 % in je znašal 3.540,6 tone; najmanj pa v TOZD livarna II 79,0 % in je znašal 3.412 ton.

V naši DO je bilo povprečno zaposlenih 3.445 delavcev, leta 1980 pa 3.431 delavcev. Z upoštevanjem števila zaposlenih iz nadur in pogodbenega dela je bilo v letu 1981 zaposlenih 3.549 delavcev, kar predstavlja 98,6 % realizacijo letnega plana; v letu 1980 pa 3.549, kar predstavlja 98,5 % realizacijo plana.

Planiranih nadur v letu 1981 je bilo 212.002 ur, doseženih pa 198.178 ur oziroma 93,5 %.

Produktivnost je bila za 4,0 % nižja od predvidene v letnem planu in za 0,5 % višja od dosežene produktivnosti v letu 1980. Najvišjo produktivnost v obdobju januar—december 1981 je dosegel TOZD jeklovlek 114,71 %, najnižja produktivnost v istem obdobju pa je bila v TOZD traktorji 79,7 %.

Sklepi oziroma stališča 23. seje IO pri konferenci OO ZS Železarne Štore z dne 20. 1. 1982

Izvršni odbor pri konferenci OO ZS Železarne Štore je na svoji 23. razširjeni seji s predstavniki KPO in ostalih DPO obravnaval predlog plana SSP za leto 1982—1983, ki ga je pripravila strokovna služba.

Izvršni odbor se je seznanil z gospodarsko situacijo v delovni organizaciji in oceno poslovnih rezultatov za leto 1981. Iz ocene izhaja, da ne bomo dosegli pričakovanih oz. planiranih poslovnih rezultatov; to pa pomeni, da tudi za skupne potrebe ne bo na razpolago toliko sredstev, kot bi jih nujno potrebovali.

Tudi v letu 1982 se pričakuje izredno težka gospodarska situacija. Ta se še vedno kaže na področju našega izvoza in uvoza. Dejstvo je namreč, da že v začetku leta 1982 praktično ne moremo uvoziti dovolj repromateriala za optimalno proizvodnjo posameznih TOZD.

Z ozirom na navedeno situacijo je izvršni odbor lahko ocenil pripravljene predlog združevanja sredstev v sklad skupne porabe in v stanovanjski sklad kot sprejemljiv.

Pri razdelitvi sklada skupne porabe je izvršni odbor ugotovil, da so v glavnem vse postavke zajete v višini, ki jih dovoljuje družbeni dogovor. Pri tem pa je izvršni odbor ugotovil, da se, kar je razvidno iz predloga, za dve leti praktično zavestno odrekamo vsakemu vlaganju v objekte družbenega standarda, kar po mnenju izvršnega odbora in komisije za družbeni standard pri konferenci OO ZS prav gotovo ni dobro.

Glede na takšno situacijo bi bilo potrebno, da upravljalca z objekti družbenega standarda v svojem gospodarskem načrtu zagotovi vsaj del sredstev za enostavno reprodukcijo.

Prav tako so v skladu skupne porabe planirana sredstva za združevanje na nivoju SOZD SŽ, s katerimi delavci SOZD zadovoljujejo skupno dogovorjene akcije.

V skladu skupne porabe pri postavitvi za stanovanjsko izgradnjo je potrebno dodati še postavko za združevanje na nivoju SOZD SŽ.

Z ozirom na sprejete usmeritve in stališča Zveze sindikatov Slovenije ter problemske konference Železarne Štore o vlogi in nalogah sindikatov pri uveljavljanju delavcev kot nosilcev socialne politike in zagotavljanja socialne varnosti delavcev izvršni odbor pri konferenci OO ZS podpira predlog, da po sprejetju gospodarskega načrta za leto 1982 povišamo samoprisevek za topli obrok od sedanjih 7,5 din na 10 din na posamezni obrok.

V razpravi so opozorili na stališča in usmeritve 3. konference Zveze sindikatov Slovenije, ki bo v mesecu februarju. Na njej je namreč potrebno konkretnije opredeliti posamezne naloge za izpeljavo dolgoročnih usmeritev, ki jih gradivo nakazuje. Konferenca bo morala dati večji poudarek materialni osnovi gospodarstva, kajti nemotena proizvodnja je tista, ki v svojem bistvu zagotavlja tudi socialno varnost delavcev.

Glede na takšno gospodarsko situacijo in prihodnje obdobje je izvršni odbor mnenja, da je v bodoče potrebno še večjo skrb posvetiti objektivnemu in pravočasnemu obveščanju vseh delavcev v Železarni Štore.

Izvršni odbor zahteva od strokovne službe in TOZD DPG, da do 1. 3. 1982 pripravita predlog razpisnih pogojev za letovanje naših delavcev v letu 1982, v skladu z dogovorjenimi stališči o različnih višinah regresiranja. V ta namen je potrebno v čim krajšem času izdelati konkretno oceno letovanja v letu 1981 in jo posredovati v obravnavo komisiji za družbeni standard pri konferenci OO ZS Železarne Štore.

Izvršni odbor so informirali o poteku del pri izgradnji centralne pralnice v Železarni Štore. Izvršni odbor izgradnjo pralnice v celoti podpira, njen upravljalca pa mora v gospodarskem načrtu za leto 1982 zagotoviti ustrezna sredstva za njeno nemoteno obratovanje.

Izvršni odbor se je seznanil s pobudo sindikata delavcev TOZD Jugorapida iz Zagreba, in sicer želijo navezati medsebojne stike tudi na družbenopolitičnem področju z Železarno Štore. Izvršni odbor je to pobudo sprejel in bo v sodelovanju z OO ZS TOZD jeklovlek pisмено obvestil TOZD Jugorapid o našem stališču.

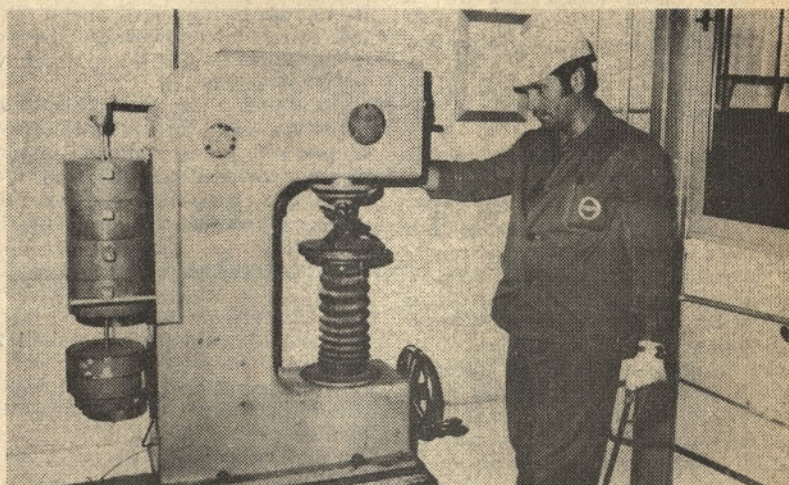
Izvršni odbor pri konferenci OO ZS
Železarne Štore

Poročilo

o 10. seji delavskega sveta SOZD Slovenske železarne, ki je bila v petek, 25. decembra 1981, v prostorih Hotela Celeia v Celju (Zična — Celje).

Dnevni red:

- Potrditev zapisnika in poročila o izvrševanju sklepov
- Poslovanje SOZD SŽ v obdobju od 1. 1. do 30. 9. 1981:
  - poročilo in analiza poslovanja
  - izvajanje samoupravnega sporazuma črne in barvaste metalurgije SR Slovenije o skupnih osnovah in merilih razporejanja čistega dohodka in delitvi sredstev za osebno in skupno porabo
- Obravnava samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za razvoj črne metalurgije v Slovenskih železarnah v obdobju 1981—1985
- Predlog deviznega plana za leto 1982
- Informacija o samoupravnih sporazumih:
  - o sovlaganjih za zagotovitev surovinske osnove
  - o dolgoročnem poslovnem sodelovanju na področju kompleksnega transporta
  - o združevanju dela in sredstev zaradi skupnega poslovanja
- Odobritev investicijskih programov:
  - Železarne Štore — TOZD jeklarna in valjarna II, povečanje kapacitet jeklarne in valjarne ter razširitev proizvodnega programa
  - Železarne Jesenice — ekonomika projekta elektrojeklarne II
- Tekoče zadeve:

Kontrola trdote

- rebalans plana nekaterih stroškov v DSSS za leto 1981 in združenih sredstev za poslovne aktivnosti
- plačilo stroškov za službeno stanovanje v Ljubljani, Tržaška 121
- odobritev prispevka za organizacijo FIS »A« tekmovanja v Bohinju za leto 1982
- izvolitev delegata SOZD SŽ v delavski svet Metalurškega inštituta v Ljubljani
- financiranje DSSS SOZD SŽ v 1. kvartalu 1982
- imenovanje delegata v delegacijo splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije pri zvezni skupnosti za cene za spremljanje in proučevanje vpliva politike cen na črno metalurgijo.

K-1:

1. sklep:

Potrdi se zapisnik 9. seje delavskega sveta SOZD Slovenske železarne in sprejme poročilo o izvrševanju sklepov.

K-2:

2. sklep:

Delavski svet sprejema poročilo o poslovanju SOZD Slovenske železarne v obdobju od 1. 1. 1981 do 30. 9. 1981 in poročilo o izvajanju samoupravnega sporazuma črne in barvaste metalurgije o skupnih osnovah in merilih razporejanja čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo za isto obdobje.

3. sklep:

DELAJSKI SVET UGOTAVLJA, DA SE DOGOVORJENA IN SPREJETA POSLOVNA POLITIKA V SOZD SŽ NE URESNIČUJE V CELOTI, ZATO ZADOLŽUJE STROKOVNE SLUŽBE IN SAMOUPRAVNE ORGANE, DA UGOTOVIJO ODPSTOPANJA OD DOGOVORJENIH NAČEL. O TEH ODPSTOPANJH TER O OSEBNI ODGOVORNOSTI OZIROMA ODGOVORNOSTI SAMOUPRAVNIH ORGANOV MORAJO RAZPRAVLJATI DELAVSKI SVETI TOZD OZ. DO IN O TEM POROČATI NA NASLEDNJI SEJI DELAVSKEGA SVETA SOZD SŽ.

4. sklep:

Delavski svet zadolžuje strokovne službe, da glede na ugotovljena odstopanja od dogovorjenih načel poslovne politike ponovno pregledajo elemente in usmeritve za planiranje v letu 1982 in na podlagi tega potem pripravijo predlog gospodarskega načrta za leto 1982.

NA CESTI
NISI SAM

K-3:**5. sklep:**

Delavski svet SOZD SŽ sprejema osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za razvoj črne metalurgije v Slovenskih železarnah v obdobju 1981—1985 in ga posreduje v enomesečno obravnavo delovnim organizacijam v SOZD in vsem potencialnim kupcem naših proizvodov.

6. sklep:

Iz osnutka citiranega samoupravnega sporazuma naj se črtajo vsa določila, ki se nanašajo na modernizacijo Jeklolivarne Železarne Ravne. Financiranje modernizacije jeklolivarne je treba reševati s posebnim samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev zainteresiranih OZD z direktnim in namenskim sovlaganjem v modernizacijo TOZD jeklolivarna.

7. sklep:

Investicije v posamezne projekte v delovnih organizacijah SOZD SŽ morajo potekati v skladu s plani in ko so podani vsi ostali pogoji za pričetek investicije.

8. sklep:

Skladno s prejšnjimi sklepi je potrebno uskladiti z izhodišči sporazuma tabelo na strani 4 samoupravnega sporazuma.

Slabo izkoriščeni traktorji

Po statističnih podatkih smo imeli v Jugoslaviji pred dvema letoma že 415.655 traktorjev, od teh 390.000 v zasebni lasti. Za lansko leto natančnejših podatkov še ni, pričakujemo pa lahko, da se je traktorski park povečal še za okoli 25.000 vozil. Če sodimo po številu, je seveda traktorjev več kot dovolj, vendar še zdaleč niso izkoriščeni; zemlja ostaja slabo obdelana.

Število traktorjev se je v zadnjih desetih letih povečalo za več kot šestkrat, k temu pa je prispevala tudi posojilna politika. Pred nami je vprašanje, ali smo denar, namenjen kmetijstvu, najbolj smotrno naložili.

Tako skokovito, kot se je večalo število traktorjev v Jugoslaviji, se je tudi v Sloveniji. Leta 1970 smo jih premoogli le 8038, zdaj pa strokovnjaki ocenjujejo, da jih imamo že 55.000. Za obdelavo 254.000 hektarov njiv, 333.000 travnikov in 227.000 hektarov pašnikov torej več kot dovolj. Tudi slovenski traktorji so slabo izkoriščeni. V družbenem sektorju opravi traktor letno nekaj več kot 1000 delovnih ur, medtem ko v zasebnem več kot polovico manj. Poprečna moč traktorjev na Slovenskem v družbenem sektorju presega 41 kilovatov, v zasebnem pa 24 kilovatov.

DANILO UTENKAR

število traktorjev**9. sklep:**

Delavski svet zadolžuje strokovne službe v SOZD SŽ in delovnih organizacijah, da pred podpisom samoupravnega sporazuma pripravijo poseben samoupravni sporazum, ki bo opredeljeval način in dinamiko razporeditve sredstev za posamezne prednostne projekte, ki bodo pritekala na osnovi samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za razvoj črne metalurgije v Slovenskih železarnah v obdobju 1981—1985.

10. sklep:

Delavski svet predlaga, da se možnim podpisnikom citiranega samoupravnega sporazuma ponudi v sprejem sporazum z opredelitvijo 23. člena v smislu 1. variante tega člena.

K-4:**11. sklep:**

Delavski svet SOZD SŽ sprejema informacijo o devizni bilanci za leto 1982. Strokovne službe v SOZD in DO morajo na osnovi resolucijskih določil in usklajevanja v SISEOT ustrezno dopolniti devizno bilanco in jo posredovati delavskemu svetu SOZD SŽ v obravnavo in sprejem.

12. sklep:

Delavski svet zadolžuje strokovne službe v DO oz. SOZD, da v planskih dokumentih za prihodnje leto predvidijo tudi možnosti prestrukturiranja naših proizvodnih kapacitet v izvoz.

13. sklep:

Delavski svet zadolžuje strokovne službe, da ponovno pregledajo uvozne potrebe v TOZD oz. DO in poskušajo zmanjšati uvoz, kolikor je objektivno še možno.

14. sklep:

Komercialne službe v DO oz. SOZD morajo zaostri sodelovanje s tistimi kupci naših proizvodov, ki z nami niso pripravljene združevati deviznih sredstev oziroma, ki so samoupravni sporazum o združevanju deviz podpisali, niso pa združili deviz.

15. sklep:

Delavski svet zadolžuje izvršilni odbor DS SOZD SŽ in KPO SOZD SŽ, da do naslednje seje DS pripravijo nove elemente in usmeritve za reševanje devizne problematike v letu 1982.

K-5 a:**16. sklep:**

Delavski svet SOZD SŽ sprejema osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za realizacijo programa razvoja rudarsko-metalurške proizvodnje v RMK Zenica in ugotavlja, da predstavlja osnutek samoupravnega sporazuma od možnih virov zagotovitve surovinske osnove v SOZD SŽ.

17. sklep:

Delavski svet SOZD SŽ daje osnutek citiranega samoupravnega sporazuma v javno obravnavo, ki naj bo zaključena do 15. 1. 1982.

18. sklep:

Delavski svet zadolžuje strokovne službe v DSSS SOZD SŽ, da pripravijo in izvedejo javni natečaj za združevanje sredstev za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in SAP Kosovo, ki jih bodo SŽ na osnovi zakona kot nosilec usmerjale v razvoj RMK Zenica.

19. sklep:

Delavski svet pooblašča KPO SOZD SŽ, da nadaljuje razgovore z RMK Zenico oz. z republiški organi v zvezi z združevanjem dela in sredstev v RMK Zenica.

20. sklep:

Delavski svet SOZD SŽ predlaga delavskim svetom delovnih organizacij, da sprejmejo sklep, naj usmerijo letošnja sredstva, namenjena za razvoj gospodarsko manj razvitih republik in SAP Kosovo, za realizacijo samoupravnega sporazuma z RMK Zenica.

21. sklep:

Do naslednje seje delavskega sveta SOZD SŽ morajo strokovne službe proučiti osnove za samoupravno sporazumevanje o združevanju dela in sredstev za razvoj še z drugimi delovnimi organizacijami oz. SOZD.

K-5 b:**22. sklep:**

Delavski svet SOZD SŽ načeloma podpira predlog samoupravnega sporazuma o dolgoročnem poslovnem sodelovanju na področju kompleksnega transporta in pooblašča strokovne službe SOZD SŽ in KPO SOZD SŽ, da nadaljujejo delo za usklajevanje predloga samoupravnega sporazuma in poskušajo doseči podpis navedenega samoupravnega sporazuma.

K-5 c:**23. sklep:**

Delavski svet sprejema informacijo o prihodnjem sodelovanju SOZD SŽ s prometnimi (trgovskimi) DO in podpira koncept predlaganega sodelovanja.

K-6 a:

Delavski svet SOZD SŽ soglaš s predloženim programom investicije »Povečanje kapacitet jeklarne in valjarne ter razširitev proizvodnega programa delovne organizacije Železarne Štore.

24. sklep:

Namen predvidene investicije je, z dopolnitvijo proizvodne opreme omogočiti polno izkoriščanje zmogljivosti že obstoječih naprav ter povečanje proizvodnje in razširitev proizvodnega programa. Projekt je usklajen z razvojnimi načrti SOZD Slovenske Železarne.

DS SOZD SŽ ugotavlja, da je projekt v skladu z izhodišči srednjeročnega plana SOZD SŽ ter se strinja, da SOZD SŽ sodeluje pri investiciji prek Interne banke z združenimi sredstvi.

K-6 b:**25. sklep:**

Delavski svet SOZD SŽ so obvestili, da se je predračunska vrednost investicije v Jeklaro II Železarne Jesenice zaradi sprememb tečaja dinarja in sprememb cen v času enega leta tj. od 9. meseca (Nadaljevanje na 6. strani)

Priprava jeder v Livarni II.

(Nadaljevanje s 5. strani)

1980, ko je DS potrdil investicijo, do oktobra 1981, ko je bil napravljen nov izračun, dvignila nad 6.276 milijonov din. Iz ekonomskega izračuna sledi, da je načrtovana investicija kljub povečanju predračunske vrednosti uspešna.

Delavski svet podpira investicijo v Jeklarno II Železarne Jesenice in ugotavlja, da je v okviru realizacije načrtovanega srednjeročnega razvoja SOZD SZ za obdobje 1981—1985 prioritarna. Zaradi tega je treba ukreniti vse, da bi omogočili investitorju čimprejšanji začetek realizacije ter pridobitev vseh potrebnih soglasij in zagotovitev virov financiranja.

K-7 a:

26. sklep:

Delavski svet SOZD SZ sprejema predlog rebalansa plana nekaterih stroškov za leto 1981 v DSSS in združenih sredstvih za skupne aktivnosti.

K-7 b:

27. sklep:

Za službeno stanovanje v Ljubljani, Tržaška 121 se plačajo stroški najemnine v višini 922,10 dinarjev mesečno in stroški centralnega ogrevanja v višini 661 din mesečno. Stroški se plačajo iz združenih sredstev za stanovanjske potrebe delavcev v SOZD SZ, in sicer se plačujejo ti stroški do zasedbe stanovanja.

K-7 c:

28. sklep:

SOZD Slovenske železarne bodo obveznosti iz sporazuma o prevzemu pokroviteljstva v skladu z 2. členom tega sporazuma v letu 1982 poravnale z zneskom v višini 190.000,00 din. Ta sredstva se plačajo iz združenih sredstev za poslovne aktivnosti — propaganda.

Način predstavitve v tiskanih gradivih in na samih tekmah konkretizira komercialna služba DSSS SOZD SZ skupaj z organizacijskim komitejem.

K-7 d:

29. sklep:

Za delegata v delavski svet Metalurškega inštituta v Ljubljani se iz SOZD SZ imenuje tov. Oskarja Kürnerja iz Železarne Jesenice.

K-7 e:

30. sklep:

Do sprejetja načrta SOZD Slovenske železarne in plana delovne skupnosti skupnih služb SOZD SZ se DSSS SZ financira na osnovi in v višini sredstev zadnjega kvartala 1981. Pri financiranju materialnih stroškov in sklada skupne porabe v DSSS se upoštevajo usmeritve iz resolucije in predloga Dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1982.

31. sklep:

Delovne organizacije naj v svojih načrtih predvidijo za združevanje sredstev sklada skupne porabe sredstva v okvirni višini lanskih, z upoštevanjem povečanja sredstev sklada skupne porabe v delovnih organizacijah.

K-7 f:

32. sklep:

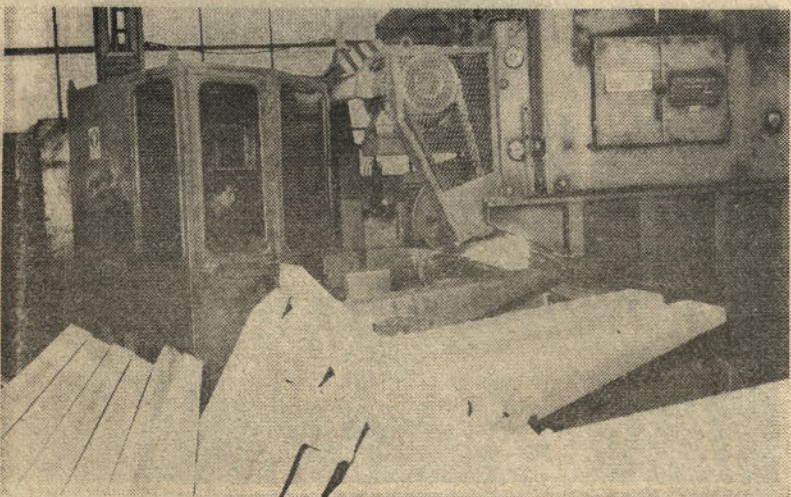
Za delegata SOZD Slovenske železarne v delegacijo Splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije pri zvezni skupnosti za cene se imenuje tov. Djordje Tautović iz Železarne Jesenice.

K-8: razno

33. sklep:

Ob pripravi ocene izvajanja samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD SZ naj se proučijo tudi možnosti za večje vključevanje izvršilnega odbora v samoupravno odločanje in upravljanje ter se s tem v zvezi pripravijo predlogi za spremembo samoupravnih splošnih aktov. To nalogo naj prouči komisija za uresničevanje zakona o združenem delu v SOZD SZ v okviru svojih pristojnosti.

Vodja delegacije:
Stepanič Erih

Brušenje gredic v valjarni II

Obrađnavane inovacije

Komisija za gospodarjenje TOZD energetika je pri obravnavi inovacije sprejela naslednje sklepe:

1. Za inovacijo tov. Jožeta Korenta, dipl. ing. in tov. Leona Leskovska, dipl. ing. iz TOZD energetika št. 387, »Uporaba ločilnih transformatorjev za merjenje el. konic«, se odobri izplačilo drugega posebnega nadomestila. Izračunano je bilo na osnovi 6.326.210,62 din povprečnih prihrankov in faktorja ustvaritvene sposobnosti 3 b.

Komisija za gospodarjenje in varstvo pri delu TOZD mehanska obdelava je pri obravnavi inovacij sprejela naslednje sklepe:

1. Za inovacijo tov. Slobodana Milanoviča, dipl. ing., tov. Branka

Logarja in tov. Mihaela Kristana iz DS priprava proizvodnje, ter tov. Leopolda Povaleja, ing. in tov. Branka Menarta iz TOZD mehanska obdelava št. 254, »Pinola z vrtljivo mizo«, se odobri izplačilo tretjega posebnega nadomestila. Izračunano je bilo na osnovi 891.074,61 din povprečnih prihrankov in faktorja ustvaritvene sposobnosti 1 c.

2. Za inovacijo tov. Milana Šmigovca in tov. Mirka Kolarja iz TOZD mehanska obdelava št. 677, »Voziček na tirnicah«, se sprejme. Avtorjema pripada enkratna nagrada.

Služba za inovacije

Zgodovina izumov

ELEKTROMOTOR

Dne 22. septembra 1791 se je Michael Faraday, sin kovača, rodil v prostorih nad hlevom poštnice postaje v zahodnem delu Londona. Zaradi svojega značaja in vztrajnosti je bil že z enainvajsetimi leti laborant in asistent v laboratorijih Kraljevske ustanove v bližnji okolici.

Zanimal ga je izum danskega profesorja H. C. Oersteda, ki je po naključju opazil, da se magnetna igla na vrtljivem podstavku odkloni, če ji približamo žico, po kateri teče električni tok. Faraday je veliko razmišljal o tem efektu in je bil vse bolj prepričan, da sta elektrika in magnetizem tesno po-

vezana. Po številnih poskusih je izdelal »električne rotacije«, ki nam danes pomenijo prvi elektromotor.

Pri najpomembnejši izmed številnih variant je obesil 15 centimetrov dolgo bakreno žico na kavelj tako, da je njen spodnji del segal v posodo z živim srebrom, v središču katere je bila navpično postavljena magnetna palica. Ko je spustil tok iz baterije skozi kavelj po žici navzdol do živega srebra, se je žica začela vrteti in se je vrtela tako dolgo, dokler je po njej tekla električni tok. Tedaj je bilo leto 1821 ki pomeni leto iznajdbe elektromotorja.

Iz knjige »Heureka«

Opravljenno delo v letu 1981 v TOZD ZP Štore

V letu 1981 je obiskalo v TOZD ZP Štore kurativne ambulante skupaj 26.169 pacientov, od tega je bilo 8.180 prvih pregledov, 18.089 pa ponovnih pregledov.

V enoti medicine dela smo opravili 1.075 obdobjnih pregledov, 310 sprejemov za službo, 180 živilskih in 291 šoferskih pregledov. Obseg preiskav pa je bil naslednji: 931 preiskav sluha na auidiometru, 427 preiskav vida na ortoratorju, 2.069 EKG, 289 testiranj srčne funkcije na viagrafu.

Ginekološko ambulanto je obiskalo 1.210 žena. Opravljeno je bilo tudi 94 obdobjnih pregledov borcev in 450 obdobjnih pregledov starostnikov starih nad 60 let v krajevnih skupnostih Štore, Svetina in Teharje. V laboratoriju je bilo 7.597 prvih obiskov, na fizioterapiji pa 1.611 prvih obiskov. V ambulanti za varstvo otrok in mladine je bilo opravljenih v letu 1981 predšolskih pregledov 3.533, posvetovalnico je obiskalo 497 otrok, 1.995 pa je bilo pregledov šolarjev. Sistemski pregledi so zajemali vse otroke po določenem programu Osnovne šole Štore in delovnih enot Kompole, Svetina in Teharje.

DE zobozdravstvo:

V letu 1981 je obiskalo zobno ambulanto za odrasle 8.824 paci-

entov, pri katerih je bilo plombiranih 2.980 zob, a zdravljenih 862 zob. Napravljenih je bilo 397 zobnih protez in 485 mostičev. Mladinsko zobno ambulanto je obiskalo 3.672 otrok, od tega je bilo 847 otrok sistemsko pregledanih. V lad. zobni ambulanti je bilo 2.319 zob plombiranih in 531 zob zdravljenih. Vsi otroci, ki obiskujejo šolo in vrtec, so začeli s terapijo s fluorom. Otroci od 3. leta starosti do četrtega razreda prejemajo fluo-natril tablete bodisi v vrtno ali v šoli. Šolski otroci od 2. do vključno 6. razreda pa si tedensko četkajo zobe z amin-fluorid želejem v šoli.

Lidija Ploštajner

Dopisujte v

Štorski
ŽELEZAR

Zdravje

POVIŠAN PRITISK V ŽILAH ODVODNICAH

(arterialna hipertenzija).

Ta bolezen, ki je zahtevala v letu 1980 v Železarni Štore 463 izgubljenih delovnih dni pri 41 primerih stalaža (torej več kot 10 dni za posamezen primer), prav gotovo zahteva določeno pozornost. Potrebna pozornost ne izhaja iz števila izgubljenih delovnih dni, ampak še iz drugih dejstev. Gre namreč za obolenje, ki stalaža ne zahteva, če je pravočasno odkrito, razen za potrebne preiskave (v navedenem številu izgubljenih dni ta številka ni zajeta!); za obolenje, ki pekli življenje vse večjemu številu ljudi, za obolenje, ki se relativno dobro in enostavno zdravi in za obolenje, katerega neposredni razlog še vedno ni povsem jasen.

Najbolj jasno od vsega je, da sodi to obolenje v roke zdravniške osnovne zdravstvene službe. Nekatere preiskave, ki omogočijo potrditev diagnoze in opredelitev obolenja opravijo izvežbane ekipe posameznih oddelkov (rentgenski, urološki, interni, radioizotopski laboratoriji itd.). Epidemiologija, diagnostika, določanje preiskav, zdravljenje, ocenjevanje delazmožnosti in delovne zmogljivosti, torej celoten potek spremljanja bolni pa sodi v delokrog strokovnjakov različnih specialnosti osnovne zdravstvene službe (pediatri in šolski zdravniki za mladostne oblike povišanega pritiska, splošni zdravniki in medicinci dela pa pri ostalih starostnih skupinah). Sodelovanje natančnega zdravnika in discipliniranega pacienta daje pri tej boleznici dobre rezultate in pozne komplikacije.

Nekatera epidemiološka raziskovanja govorijo, da ima med 30. in 60. letom vsak šesti človek povišan pritisk. Ta podatek nas je pripravil do tega, da spremljamo in registramo hipertonične v Železarni Štore že dve leti in bomo podatke znanstveno obdelali v letošnjem letu.

Od rizičnih faktorjev ugotavljamo, da je pri povišanem vrednostih holesterola in trigliceridov (ta dva izvida iščemo tudi pri sistematskih pregledih pri nas, če gre za osebe starejše od 40 let, ali če delajo na delovnih mestih, ki jih štejejo za »stresna«) hipertenzija značilno pogostejša, da imajo prekomerno hranjene osebe petkrat pogosteje povišan pritisk in sploh, da so rizični faktorji pri povišanem pritisku dvakrat bolj pogosti kot sicer.

70% vseh oblik hipertenzije je primarnih (esencialnih), v 30% pa moramo vzroke iskati na drugih organih, gre torej za sekundarno hipertenzijo. Nujno je ugotoviti pri vsakem hipertoničniku vzrok bolezni. Najprej opravimo osnovno diagnostiko: merjenje pritiska na obeh nadlahteh s korekcijo rezultata glede na obseg nadlahti, splošen klinični pregled po predhodnem temeljitem pogovoru, pregled očesnega ozadja, EKG, laboratorijske preiskave ter rentgen prsnega koša in srca. Pri zožitvi arterije, ki dovaja kri v ledvico, je potrebno

opraviti rentgensko slikanje teh žil in votlega sistema ledvic (aortografija in urografija). Vzrok za petnajst odstotkov povišanih pritiskov odpade na boleznici ali posledice bolezni ledvičnega tkiva. Pri svoji slabi prekravitvi začno ledvice izločati določeno snov, ki dviga pritisk v ožilju. Gre v bistvu za obrambni mehanizem organizma; saj si s povišanim pritiskom izboljša pretok skozi ledvice in s tem izplavljajo tistih snovi iz organizma, ki so zanj škodljive.

5–10% hipertoničij ima svoj vzrok v obolenjih srca in ožilja (prirojene napake, arterioskleroza itd.). Neurogeno hipertenzijo najdemo v 3–5% bolnikov s povišanim krvnim pritiskom. Pri tem je vzdraženost dela (simpaticus) samodejnega živčevja na višjem nivoju. Sem štejemo tudi nekatere zastrupitve (talij, ogljikov monoksid) in arteriosklerozo receptorja pritiska v vratni žili.

Med hormonalne hipertenzije štejemo predvsem povečano delovanje nadledvične žleze (feokromocitom) ali njenih raztrošenih delov. Tudi nekatera zdravila lahko dvigajo pri nekaterih ljudeh krvni pritisk: sredstva proti astmi, nekatera psihoaktivna sredstva (psihoanaleptiki), sredstva za povečanje apetita, prekomerna uporaba odvajal in še nekatera.

Vsako patološko povišanje krvnega tlaka je potrebno zdraviti! Pri mejnih vrednostih, pri pritisku, ki niha in pri zelo majhnih povišanjih je najprej treba urediti telesno težo, omejiti sol v hrani in izločiti tiste mineralne vode, ki vsebujejo mnogo kuhinjske soli (NaCl). 80% vseh hipertoničnikov ima take narave povišan pritisk, da je ob rednih kontrolah tako zdravljenje zadostno. Če kljub temu pritisk ne pade oz. če preide vrednost diastoličnega pritiska (»spodnjega«) prek 100 mm Hg, se poslužimo v nadaljevanju dietičnega režima katerega od mnogih zdravil. Najprej se poslužimo sredstev za odvajanje vode (diuretiki), nato t. i. beta blokatorjev (najbolj poznani predstavniki te skupine so Trasicor, Inderal, Cordarone, Ap-

tin, Visken itd.), sredstev za širjenje žil (vazodilatatorji) in na koncu zdravil, ki vsebujejo eno izmed sredstev, ki direktno znižujejo pritisk. Takšen vrstni red zdravljenja pritiska z zdravili se seveda poruši, če zaradi drugih vzrokov enega izmed zdravil ne smemo dati. Tudi samih sredstev za širjenje ožilja ne bi jemali brez sredstev za racionalizacijo dela srca (npr. beta blokatorjev), saj ta sredstva povečajo dotok krvi v srce in ga dodatno obremenijo. Važnost sredstev za izločanje tekočine lahko vsakdo dojamemo iz pravkar povedanega.

Več besed o zdravilih sem napisal zato, ker mnogi po svoje zdravijo pritisk. Predvsem jemljejo zdravila, če »čutijo« pritisk; po močnejši soljeni hrani vzamejo »tableto več«, mnogokrat pa se kar sami odločijo, katera od predpisanih zdravil je »pametno jemati«. Nastopijo seveda težave, slabo počutje in ni dober zdravnik, ki je napisal slaba zdravila. Včasih se kakšen pacient tudi jezi, ker ni dobil zdravil, ki so znižala pritisk njegovemu znanu...

Vse seveda ni tako enostavno in po svetu že pristopajo k »integralnemu konceptu zdravljenja«, ki zajema tudi psihosocialne faktorje: starost, spol, socialno-kulturne vplive, prehrano, dogodke v življenju itd. Poleg diete, redukcije telesne teže in omejevanje soli sodijo v ta sklop tudi treningi na ergometru, Kneippove vaje, samokontrola krvnega pritiska, skupinska psihoterapija 1–2-krat tedensko, z avtogenim treningom doseganje relaksacije, učenje strategije obvladovanja stresa in reševanje

konfliktnih situacij itd. Končni cilj vsega je poleg zdravljenja pritiska prav gotovo omejevanje porabe zdravil in njihovo nepotrebno jemanje ter psihofizično dobro počutje. Ob vsem tem bi morda ponudil v razmislek dejstvo, da povzamemo način življenja, ki ni najbolj zdrav, pozabljammo pa povzeti tudi skrb za lastno zdravje!

Pri starejših osebah je zdravljenje pritiska še bolj kompleksna zadeva, saj moramo upoštevati številne previdnostne momente (počasno zniževanje pritiska, vzporedno s počutjem, paziti na kalij, sočasno zdraviti druga obolenja, predvsem srce itd.).

Arterijska hipertenzija je v večini primerov kronično obolenje, ki zahteva od odkritja dalje doživljenjsko spremljanje in reguliranje. Zahteva spremenjen način življenja in drugačen način prehrane. Doziranje zdravil je stvar ZDRAVNIKA, prav tako spreminjanje terapije! Ob dobrem sodelovanju je možno nekatera zdravila (predvsem tista, ki vsebujejo sredstva za direktno zniževanje pritiska in so pri sicer zdravih pacientih med zdravili šele na četrtem mestu) jemati ob lastni kontroli pritiska, ali kontroli zanesljivega sorodnika. Naši nasveti naj bi hipertoničniki imeli lastne aparate za merjenje pritiska, niso namenjeni predvsem samostojnemu doziranju zdravil, ampak spremljanju gibanja pritiska ob predpisanem zdravljenju in pravočasnem posvetu z zdravnikom.

Dr. Marjan Hrušovar

IZ OBČIN

KS BLAGOVNA

Sestavljajo jo vasi Proseniško, Dole in delno Primož. Odkod to je naziv Blagovna, se vprašamo. Iz starih časov; Blagovna je bila v 16. stoletju še pristava, graščina s tem imenom je bila zgrajena v letih 1618–1624, leta 1861 pa je bila porušena. Ohranjeni so še oskrbnikova hiša in gospodarska poslopja. Tu domuje sedaj kmet Vlado Gologranc, stric znanega gradbenika, pokojnega Konrada Gologranca iz Celja. Graščinsko posestvo je kupil leta 1927 oče sedanjega posestnika. Pred Gologranca je bilo posestvo v rokah družine Ipavcev, znanih skladateljev iz Šentjurja pri Celju. Tu je bil namreč doma oče teh skladateljev.

Krajevna skupnost Blagovna je v gospodarskem smislu dokaj nerazvita. Zato so se še pred nekaj leti družine izseljevale. Tako so si na sestankih skupščine delegatov zadali nalogo, da z zazidalnim načrtom za 50 novogradenj zajezi izseljevanje. Predsednik skupščine delegatov tov. Avgust Mavrin bi lahko povedal, kako pri tem napredujejo oziroma ne uspevajo. Razveseljivo pa je, da se vračajo krajanji, ki so bili na začasnem delu v tujini. Ko gre za zaposlovanje, jim občina zelo pomaga. Poleg tega je industrija v

Šentjurju, Celju in seveda v Štoreh. V ta središča se dnevno vozi veliko odraslih na delo, otroci pa po končanem 4. razredu osnovne šole v šentjursko šolo.

Poseben problem predstavljajo v tej KS ceste, ki so potrebne obnove. Vse preveč je še prašnih in blatnih cest, čeprav je skozi krajevno skupnost speljan asfaltni trak. Pred tremi leti so asfaltrali odsek ceste do vasi Lokarje, kjer so imeli krajevni praznik, ki je vsako leto prvo nedeljo v septembru. S krajevnim praznikom počastijo krajani spomin na začetek delovanja partizanske bolnišnice Zima — zemljanke, ki se je mnogi partizani s celjskega območja prav dobro spominjajo. Zemljanka je sedaj obnovljena, zaradi gradnje nove avtoceste iz Celja proti Mariboru so prestavili tri partizanske grobove. Tam je tudi počivališče ob avtocesti. Zdej je ta kraj verjetno bolj obiskan, medtem ko tega pred leti še ni bilo mogoče reči.

Na Blagovni so gojitveni ribniki Riške družine Celje. Veliko mladice in merskih rib, vzrejnih na Blagovni, vlaga ribiško društvo Celje v svoje športne vode, predvsem v Šmartinsko jezero, veliko (Nadaljevanje na 8. strani)

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža
KARLA KRIŽNIKA

se iskreno zahvaljujem DO Železarni Štore za darovane vence, godbi na pihala in govorniku Jožetu Knezu za poslovilne besede.

Zalujoča žena Justina Križnik

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem Zvezi borcev NOV za denar namesto venca. Enako hvala osebju PTT Štore, družini Štarkelj in hišnemu svetu Štore 5 za denar namesto venca ter za iskreno sožalje. Najlepša hvala vsem, ki so nam kakorkoli pomagali in nudili pomoč v težkih dneh. Vsem hvala za vence in cvetje, ki je zasulo prerani grob in za tako številno spremstvo k večnemu počitku.

Zalujoča družina Ojsteršek

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

IVANA MRAVLJAKA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, izrazili pismo in ustno sožalje.

Posebna hvala vsem govornikom, godbi, pevcem in duhovnikom.

Zahvaljujem se OOS Železarne Štore, upravi Železarne Štore, TOZD SGKG, DS za investicije in razvoj, TOZD valjarna I in DS p. p. 107 za darovano cvetje.

Zalujoči
žena Anica,
hčerki Irena in Anica
ter sin Ivan z družinami

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem tistim, ki ste pospremili na zadnji poti našega dragega moža, očeta in dedka

IVANA GUČKA

Iskrena zahvala za darovane vence in cvetje, za poslovilne besede tov. Florjana Potrate in godbi.

Zalujoča žena,
sinova Rajko in Zdravko
ter hčeri Darinka in Breda
z družinama

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

FRANCA ČATRA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti ter darovali vence in cvetje.

Posebno se zahvaljujem pihalnemu orkestru Železarne Štore, govorniku tov. Borisu Malcu za tople tolažilne besede ob odprtem grobu ter tov. Marici Lamut za vsestransko pomoč v težkih trenutkih.

Zalujoči:
žena, Danica, sin Aci,
hčeri Marijana in Simona
ter ostali sorodniki

ZAHVALA

Vaščanom Kopol, rdečemu križu in krajevni skupnosti Štore se iskreno zahvaljujem za pomoč ob tragični nesreči, ki je zadela naš dom.

Za pomoč vam iz srca iskrena hvala!

Zdenka Zorko z otrokoma
in stara mama Ana Frece

(Nadaljevanje s 7. strani)

pa jih prodajo drugim ribiškim družinam. Zadnjih nekaj let domuje tukaj tudi štokrlje.

Smernice razvoja v letih 1981—1985 vključujejo tudi graditev gasilskega doma; z gradnjo so pričeli, a se je zataknilo. Tu so predvideni skupni namenski prostori za družbenopolitične organizacije. Nimajo telefona. Imenovali so nekak odbor, ki zbira po terenu interesente za telefonske priključke. Kako bo zadeva uspela, še ne vedo. Vprašanje društvenih prostorov je sicer zelo pereče; dokler jih ne bo, ne bodo mogli poživiti delo družbenopolitičnih organizacij. Tako je zaradi tega okrnjeno tudi delo mladinske organizacije, ki poteka po sekcijah; žal pa jim manjka samoiniciativnost. Zlasti bo treba pritegniti v organizacijo kmečko mladino. Smernice za razvoj krajevne skupnosti so tudi v programu OO ZKS, ki je vključena pri vseh področjih življenja in dela v tej krajevni skupnosti. Na Selah (Proseniško) je podjetje Moda iz Ljubljane začelo proizvajati čolne iz plastične mase; zdaj prehaja delavnica v druge roke, ni pa še razčiščeno v čigave. V srednjeročnem načrtu je predvidena trgovina; kako bo rešen ta problem, še ni jasno. Zdaj morajo nakupovati v Sentjurju ali na Teharjah, ne-

kateri nabavljajo tudi v Štorah in seveda v Celju.

Krajane čaka še veliko dela, zlasti pa organizatorje v družbenopolitičnih organizacijah in krajevni samoupravi, ki stremijo za napredkom v vseh dejavnostih. Še si bodo belili lase predsednik sveta krajevne skupnosti Franc Šumer, predsednik krajevne konference SZDL Jože Žnidar, predsednik skupščine delegatov Avgust Mavrin, predsednik osnovne organizacije ZSMS in vsi ostali, ki so zadolženi za opravljanje številnih odgovornih del in nalog; še bodo potrebni vsestranske pomoči občinskih funkcionarjev, da bodo lahko odpravili vse zapreke in ovire pri svojem odgovornem delu, zlasti pa mlačen odnos nekaterih krajanov do skupnega dela.

To krajevno skupnost je treba bolj odpreti turistom, saj je to območje polno naravnih lepote in kulturnih znamenitosti. Na prijaznem gričku stoji cerkev Sv. Rozalije; kot stavba ni nič posebnega, ima pa bogato rezljana vrata z letnico 1660, ki po kakovosti izstopajo v celotnem celjskem območju. Pred leti jih je mojstrsko restavriral znani šentjurski rezbar Touček Podkrižnik, ki sicer opravlja restavratorska dela po vsej Sloveniji in še onkraj nje.

R. U.

Spomnimo se...

Nacističnega zločinca Adolfa Eichmana so 5. decembra 1961 obsodili v Jeruzalemu na smrt. Med drugo svetovno vojno je bil načelnik oddelka za uničenje Židov v Nemčiji in v zasedenih deželah in kot tak odgovoren za smrt 6 milijonov ljudi. Po vojni je pobegnil v Južno Ameriko, a so ga leta 1960 ujeli in prepeljali v Izrael, kjer so izvršili leta 1962 smrtno kazen.

V Ljubljani je bil 6. decembra 1936 ustanovni občni zbor levičarskega akademskega društva Slovenski klub, ki je bil žarišče delovanja komunistov med študenti zadnja leta pred drugo svetovno vojno.

Pod vodstvom Prežihovega Vornanca (Lovra Kuharja) je bil v prostorih Slovenske matice 11. septembra 1941 plenarni sestanek kulturnih delavcev, privržencev Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Sprejet je bil sklep o kulturnem molku v času okupacije.

Nemci so 21. oktobra 1941 v Kragujevcu ustrelili več kot 7.000 talcev. Med ustreljenimi so bili tudi dijaki od 4. do 8. razreda gimnazije, skupaj s profesorji in ravnateljem šole.

V Hočah pri Mariboru je umrl 31. decembra 1871 slovenski jezikoslovec in leksikograf Anton Murko, rojen 8. junija 1809 v Črmljenšaku v Slovenskih goricah. Leta 1832 je sestavil slovensko gramatiko kot uvod v slovensko-nemški in nemško-slovenski slovar (priročni besednik).

R. U.

Slovenski literarni zgodovinar, kritik in dolgoletni urednik Ljubljanskega zvana Fran Levec je umrl 2. decembra 1916, star 70 let. Raziskoval je slovensko kulturno preteklost, kot kritik pa je poudarjal načelo, da se je treba živeti v literarno delo in vsakega književnika presoati po njegovih individualnih značilnostih. Pomembni so njegovi portreti Vodnika, Prešerna, Čopa, Jenka in drugih. Napisal je prvi slovenski pravopis. Pod njegovim vodstvom je Slovenska matica postala osrednji kulturni in književni zavod; na njegovo pobudo je začela izdajati več novih edicij. Bil je predsednik Slovenske matice. Pod njegovim vodstvom je njen letopis postal prvo slovensko znanstveno glasilo. Uredil je spise Eriavca, Jurčiča, Levstika in drugih.

Slovenska slikarka Ivana Kobilica (rojena 1861. v Ljubljani) je umrla 4. decembra 1926 v Ljubljani. Njeno slikarstvo je bilo sprva pod vplivom Münchenske šole in Ferda Vesela. V svojih delih se je lotevala socialne tematike, uveljavila pa se je tudi kot portretistka, slikarka tihožitij in kompozicij z religiozno tematiko (Sestra Fani, Kofetarica, Poletje, Likarica).

Na konferenci jugoslovanskih socialističnih strank v Beogradu 18. decembra 1921 so sklenili, da se vse tri obstoječe socialistične stranke združijo v skupno socialistično stranko Jugoslavije.

Pred štiridesetimi leti, 22. decembra 1941, so v kamnolomu Tomišelj pri Ljubljani ustrelili narodnega heroja Ljuba Šercerja in pet borcev krimskega odreda.

V Smiljanu pri Gospiću se je 10. julija 1856 rodil največji jugoslovanski znanstvenik, elektrotehnik in fizik Nikola Tesla. V mladosti je delal in študiral po raznih krajih Evrope, zatem pa je v New Yorku ustanovil najprej Teslino društvo za električno osvetlitev, pozneje pa lasten laboratorij, kjer je odkril nad 1000 izumov in tehniških inovacij z vseh področij elektrotehnike. Tesla je bil pred tem nekaj časa sodelavec slavnega iznajditelja Edisona. Leta 1887 ustanovljena Teslina električna družba mu je omogočila svoboden in samostojen iznajditeljski in konstrukcijski razmah; bil je garač v pravem pomenu besede, čeprav je bil šibkega zdravja. Najpomembnejši Teslini izumi so: trifazni sistem za prenos električne energije, indukcijski motor z vrtljivim magnetnim poljem, generator in transformator za tokove visokih frekvenc (Teslini tokovi), sistem razsvetljave na obločni plamen in vrsta odkritij v radijski tehniki. Tesla je pravi začetnik radiotehnike. Enota za magnetno indukcijo se imenuje po njem 1 T (Tesla). Čeprav je Nikola Tesla večji del svojega življenja preživel v Ameriki, je ostal vseskozi povezan z domovino. Ko je potoval po Evropi in predaval pred najuglednejšimi strokovnjaki Anglije in Francije o rezultatih svojih raziskovanj, so le ti vzbudili veliko zanimanje in odmev. Leta 1892 je prišel v domovino in po Gospiću obiskal Zagreb in Beograd, kjer so mu priredili topel sprejem. Teslino življenje je bilo izpolnjeno z borbo za tehniški napredek proti sebičnosti velikega kapitala. Ta sebičnost in kratkovidnost sta onemogočila Tesli uresničevanje velikih načrtov o brezžični elektrifikaciji sveta. Umrl je v New Yorku 1943.

ŠTORSKI ZELEZAR — Glasilo OZD Slovenske železarne ZELEZARNA ŠTORE — Izhaja dvakrat mesečno — Uredniški odbor: Gradilnik Frido, Tomažin Anica, Knez Peter, dipl. ing., Kavka Franc, Renčelj Vlado, Kocman Vojko, Zelič Franc, ing. Verbič Stane — odgovorni in glavni urednik: Kavka Franc, pomočnik urednika: Uršič Rudi. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oprošten davka od prometa proizvodov (št. 421-1/72 z dne 20. 2. 1974) — Tisk: AERO Celje — TOZD grafika — Rokopisov ne vračamo.